

PROGNOZOWANIE I SYGNALIZACJA JAKO PODSTAWY NOWOCZESNEJ OCHRONY ROŚLIN

KRZYSZTOF PIEKARCZYK

Instytut Ochrony Roślin, Poznań

Nowoczesność ochrony roślin z punktu widzenia prognoz i sygnalizacji wynika ze spełnianej przez nie roli pomostu łączącego całą dotychczasową wiedzę o ochronie roślin z praktyczną ochroną roślin. Inaczej mówiąc prognozy i sygnalizację można rozpatrywać jako klamrę spinającą elementy tej wiedzy, to znaczy naukę o obiekcie chronionym, o obiekcie zwalczanym i o środkach służących do zwalczania. Bez szerokiego uwzględnienia tych trzech elementów nie można zbudować prognozy pojawu choroby lub szkodnika, nie można opracować metody sygnalizowania terminów zabiegów, a więc nie ma mowy o nowoczesnej prawidłowej ochronie roślin.

Zasadniczym celem oparcia ochrony roślin na prognozach i sygnalizacji jest uzyskanie najwyższej efektywności zabiegów chemicznych przez wykonanie ich w najbardziej odpowiednim momencie. Cel ten dominuje, ale obok niego występują i inne, również bardzo ważne, a być może dotychczas nie doceniane. Są to zagadnienia ekonomiczne ochrony roślin to znaczy oszczędność czasu, pracy i pieniędzy dzięki ograniczeniu zabiegów do niezbędnej ilości oraz ograniczenie zużycia środków chemicznych i zmniejszenie procesu chemizacji środowiska roślinnego. Na ten ostatni właśnie cel, w związku z tematyką konferencji, chciałbym zwrócić szczególną uwagę.

Kierunek rozwoju ochrony roślin w jak najszerszym tego słowa znaczeniu jest już zdeterminowany. Dominującą w nim rolę odgrywać będzie mimo wszystko chemia. Tego faktu nie zmienimy. Pozostaje nam jedynie zastanowić się nad sposobami zmierzającymi do ograniczenia olbrzymiej ilości środków chemicznych aplikowanych bezustan-

nie glebie i roślinom — ograniczenia przy równoczesnym najwyższym efekcie działania tych środków. Tony preparatów chemicznych rzucających z coraz większym zapałem dają niewątpliwie jakiś efekt, ale mogą doprowadzić do paradoksalnej sytuacji, o której znana anegdota mówi lapidarnie: „operacja się udała..., ale pacjent zmarł”. Szkodniki roślin zniszczymy, wstrzymamy być może proces chorobowy, ale środowisko rośliny zatrujemy i poważnie zagrozimy ich konsumentom.

Wyjście z tej krytycznej sytuacji jest jedno. Należy ograniczyć ilość zabiegów chemicznych i podnieść do maksimum ich efektywność. Jednym z kilku czynników, jakie mogą decydować o tym jest sygnalizacja i prognoza. Jakże więc mogą być sposoby zredukowania ilości zabiegów?

1. Wyjściowym punktem wykonywanych przez rolnika lub sadownika zabiegów chemicznych musi być dokładne rozeznanie o tym, czy szkodnik lub choroba, która ma być zwalczana w ogóle występuje na obiekcie chronionym (wyklucza się oczywiście profilaktyczne zabiegi), oraz czy występuje w nasileniu usprawiedliwiającym z punktu widzenia ekonomicznego przeprowadzenie zabiegów. Pamiętać bowiem należy, że rola prognoz i sygnalizacji nie powinna ograniczać się do zalecenia zabiegu, ale także winna obejmować informacje o zaprzestaniu zabiegów lub nawet o całkowitym wstrzymaniu zwalczania chemicznego, o ile sytuacja tego wymaga.

Ten wywiad o występowaniu i nasileniu patogenów to główna rola prognoz i sygnalizacji i związanej z nimi ściśle rejestracji.

2. Dokładna znajomość biologii i patogena pozwala w wielu przypadkach na zastosowanie zabiegu chemicznego w tym stadium jego rozwoju, kiedy jest on najbardziej wrażliwy na działanie trującego preparatu, lub kiedy forma jego występowania jest najłatwiej dostępna do zwalczania. Przykładem mogą być takie gatunki jak owocówka jabłkóweczka, stonka ziemniaczana, parch jabłoniowy i tym podobne.

Wynika z tego jasno zadanie prognoz i sygnalizacji: mianowicie ustalenie terminów wystąpienia tych stadiów i form, kiedy należy przeprowadzić zabieg oraz zasygnalizowanie ich rolnikom i sadownikom.

Dla pełnego zrealizowania i prawidłowego funkcjonowania systemu prognoz i sygnalizacji muszą być spełnione dwa warunki:

a) stały dopływ nowych metod obserwacji, rejestracji, prognozowania i sygnalizacji dla wielu jeszcze ważnych gatunków szkodliwych, a więc szerokie włączenie się nauki do tego zagadnienia,

b) wzmocnienie terenowej kadry inspektorskiej ochrony roślin pod względem fachowym i stworzenie jej dobrych warunków do prowadzenia zagadnień prognoz i sygnalizacji w praktyce.

К. Пекарчик

ПРОГНОЗИРОВАНИЕ И СИГНАЛИЗАЦИЯ КАК ОСНОВА СОВРЕМЕННОЙ ЗАЩИТЫ РАСТЕНИЙ

Резюме

Изложены цели прогнозов и сигнализации в области защиты растений. Для того, чтобы система прогнозов и сигнализации функционировала надлежащим образом, должны быть выполнены следующие условия: постоянное обновление методов наблюдений, регистрации, прогнозирования и сигнализации для большинства ещё важных вредных видов, и далее, усиление участковых кадров защиты растений специалистами и создание им соответствующих условий работы.

K. Piękarczyk

FORECASTING AND SIGNALLING AS THE BASIS OF MODERN PLANT PROTECTION

Summary

The author discussed the object of forecasting and signalling in plant protection. In order to ensure a satisfactory functioning of the system of forecasting and signalling the following conditions need to be fulfilled: a constant supply of up-to-date methods of observation; recording; forecasting and signalling in respect to a larger number of important noxious species; a reinforcement of the plant protecting staff with highly-qualified experts and providing appropriate technical means for their work.